

ג ל י ר נ ר ת ל ע י ר ון כ פ ר ש ת ה ש ב ר ע
ערוכים בידי נחמה ליבוביץ
 שנת הארבע עשרה

עקב (תשט"ו)

ח

א. שאלה כללית

הסבר מהו הקשר הפנימי בין זכר הליכתם בדרך במדבר ואכילת המן (פסוקים ב - ו) ובין תאור ישיבתם בארץ ואכילת מריה וסוכה (פסוקים ז' - י"א), למה נסמכו אלה לאלה?

ב. המן כנסיון

ב: וזכרת את כל הדרך אשר הוליכך ה' אלוקיך זה ארבעים שנה במדבר, למען ענותך לנסותך לדעת את אשר בלבבך.

ט"ז: המאכילך מן במדבר אשר לא ידעון אבותיך למען ענותך ולמען נסותך להטיבך באחריתך.

ומב"ן ב' ד"ה וזכרת את כל הדרך:

... וכבר פרשתו במדבר המן טעם "למען ענותך לנסותך לדעת את אשר בלבבך התשמוּר מצותיו אם לא", כי היה נסיון גדול להם, שלא ידעו עצה לנפשם ויכנסו במדבר הגדול, לא מקום לחם, ואין בידם כלום מן המן, אבל ירד דבר יום ביומו וחם השמש ונמס וירעבו אליו מאד וכל זה עשו לשמור מצות השם, ללכת כאשר יצוה, והשם היה יכול להוליכם בדרך הערים אשר סביבותם, אבל הביאם בנסיון הזה, כי ממנו יודע שישמרו מצותיו לעולם.

" שמות ט"ז ד' ד"ה למען אנסנו הילך בתורתו...

... הוא כמו שאמר (דברים ח' ט"ז) "המאכילך מן במדבר אשר לא ידעו אבותיך למען ענותך ולמען נסותך להטיבך באחריתך", כי נסיון הוא לחם שלא יהיה לאדם מזון ולא יראו להם עצה במדבר רק המן שלא ידעו מתחילה ולא שמעו מאבותם, וירד להם דבר יום ביומו וירעבו אליו, ועם כל זה שמעו ללכת אחרי השם לא מקום לחם.

ועל כך אמר להם עוד (דברים ח' ב') "וזכרת את כל הדרך אשר הוליכך ה' אלוקיך זה ארבעים שנה במדבר למען ענותך ולמען נסותך לדעת את אשר בלבבך, התשמוּר מצותיו אם לא", כי היה יכול להוליכם בדרך הערים אשר סביבותיהם והוליכם במדבר נחש שרף ועקרב ושלא יהיה להם לחם רק מן השמים דבר יום ביומו לנסותם ולהטיב להם באחרונה שיאמינו בו לעולם.

וכבר פרשתי ענין הנסיון במסוק (בראשית כ"ב א') "והאלוקים נסה את אברהם".

" בראשית כ"ב א' ד"ה והאלוקים נסה את אברהם:

ענין הנסיון הוא לדעת: לעבור חיות מעשה האדם דעות מוחלטת בידו, אם ירצה יעשה ואם לא ירצה - לא יעשה, יקרא נסיון מצד המנוסה, אבל המנסה יה' יצוה בו להוציא הדבר מן הכח אל הפעל, לחיות לו שכר מעשה טוב, לא שכר לב טוב בלבד...

ספורדנו: דברים ח' ב'

ד"ה וזכרת את כל הדרך: שנתן לך לחם לאכול ובגד ללבוש שלא בדרך הטבע.

ד"ה לנסותך אם תעשה רצוננו בחסיגך לחם ושמלה שלא בצער.

הכתב והקבלה: אין טעם "אנסנו", כדי לאמת המנסה דבר מסופק חלילה, כי בעצם המנסה יח' אין צרך בנסיון, לחודע ברור ספק בדבר, כי הוא יודע העתידות, אבל "אנסנו" - הוא לחם שלמות הבירור (= ידיעה ברורה, ודאות) למנוסה, שיתברר לו יכולתו, אם יוכל לעמד בנסיונו. שכל יום ויום יהיו עיניהם תלויות למזונותיהם, אם יהיה להם בטחון גמור בח' יח' ; וזהו "אנסנו", אביא אתכם לידי נסיון עצמכם ויבורר לכם את כבר הגעתם לידי מדת הבטחון הגמור אם לא; הנה הנסיון בזה להוציא במנוסה דבר מדת הבטחון מן הכח אל הפעל

הנה הנסיון בזה להוציא במנוסה דבר מזה הבטחון מן חכמת אל הפעל ולחזק בו תכונה נפשית הגדולה מאד בערכה.

רמב"ן שמוח ט"ו ד' למען אנחנו:
והטעם מחוץ טעניהם תלויות אלי בכל יום ויום למזונותיהם, מחוץ כך ינסו וירגילו את עצמם לבטוח בי, וחשוב האמונה בה' להיות תכונה בנפשו.

1. לטחי טאלות טונות עונה הרמב"ן בפרוטו המובאים לעיל - מה הן הטאלות?

2. מה ההבדל העקרוני בינו לבין ספורנו בתפיסת חייהם של אוכלי המן?

3. במה דומה הכתב והקבלה לרמב"ן ובמה הוא שונה ממנו?

4. במה שונה הרמב"ן מכל הפרוטים הקודמים?

ג. ג' ויענך וירעיבך ויאכילך את המן

חזקוני ד"ה ויענך: בדרך כמו טכחוב (תהלים). "ענה בדרך כח".

" וירעיבך: טלא נתן לך מן אלא דבר יום ביומו וזהו "וירעיבך", טאינו דומה מי קיט לו פת בסלו למי טאין לו פת בסלו.

ד"א: וירעיבך, קאם הוריד לך מן בעוד טהיית טבע מן הצידה טהיית בידך טהוצאת ממצרים, לא היית מטגית עליו אפילו לטועמו, טלא היית מניח לחם טהיית רגיל בו בטביל "מן" אשר לא ידעת ולא ידעון אבותיך - ולכן הרעיבך.

1. מה קטה לו?

2. מה ההבדל בין טני פרוטיו ואינה מהם נראה לך פטוטו של מקרא?

ד. ג' ויענך וירעיבך ויאכילך את המן
אשר לא ידעת ולא ידעון אבותיך.

רמב"ן ד"ה וטעם אשר לא ידעת ולא ידעון אבותיך
כי לא ידעת במן טחוכלו לחיות בו ימים רבים ולא הגיע אליכם כן בקבלה מאבותיכם.

או יאמר כי עטה עמכם החסד הגדול הזה אשר אבותיכם הקדושים לא הגיעו אליו, כי אף על פי טהלכו אחרי ככל אשר צוה אותם "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך" לא הגיעה מעלתם סיפורנטם בדגן סמים, כאטר עטה לך.

וכן אמרו במדרט במדבר רבה: בזכות מטה הייתם אוכלים המן, מה טלא ראו אבותיך הקדושים, טנאמר: "אשר לא ידעון אבותיך".
ופירוטו, כי עטה זה להודיעכם, כי הוא המחיה האדם בכל אשר יגזור - אט כן טמור מצותיו וחיה.

1. מה קטה לרמב"ן בפטוקנו?

2. מה ההבדל בין טני פרוטיו?

הטאלות המטומנות x קטות והמטומנות x קטות ביוחר, ענה לפי יכלתך והבנתך.
הטובות יט לטלוח לנחמה ליבוביץ, הטחדרות הציונית העולמית, המח' לחנוך וחריבות חורניים, ירוטליח ת.ד. 92.